

**INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY**

INSTYTUCJONALNE OGRANICZENIA WZROSTU I ROZWOJU POLSKICH GOSPODARSTW ROLNYCH

**Prof. dr hab. Wojciech Józwiak
Prof. dr hab. Wojciech Zi tara**

Ciechocinek, 10-12 grudnia 2012 roku

Plan prezentacji

- 1. Wprowadzenie**
- 2. Metodyka**
- 3. Zmiany w strukturze gospodarstw do 2004 i po 2004 roku**
- 4. Projekcja dochodów gospodarstw na 2013 rok**
- 5. Dochody w rolnictwie i sytuacja gospodarstw w latach 2014 - 2020**
- 6. Wnioski**

Wprowadzenie

- **Rosnąca liczba i rola uregulowań prawnych dotyczących rolnictwa po integracji z UE**
 - dopłaty bezpośrednio
 - system wsparcia inwestycji w gospodarstwach
 - renty strukturalne
 - ochrona środowiska
 - dobrostan zwierząt
- **Procesy wzrostu i rozwoju w rolnictwie**
- **Zróbnicowanie gospodarstw pod względem zdolności rozwojowych**

Wprowadzenie

Planowane i przewidywane nowe uregulowania prawne

- **Wprowadzenie podatku dochodowego do gospodarstw rolnych**
- **Zmiany w systemie ubezpieczeń społecznych rolników**
- **Likwidacja kwot mlecznych od 2016 roku**
- **Zakaz importu ruty sojowej modyfikowanej genetycznie od 2017 roku**

Wprowadzenie

CEL

Określenie skutków ekonomicznych przewidywanych i planowanych zmian instytucjonalnych w 2020 roku, związanych z prawdopodobnym obniżeniem podatności bezpodatności, wprowadzeniem podatku dochodowego w rolnictwie, zmian systemu ubezpieczenia rolników, likwidacją kwot mlecznych i zakazem importu rutysyjowej

Metodyka badawcza

- **Projekcja wyników krajowego rolnictwa w 2013 na podstawie wyników w latach 1994 – 2010**
- **Określenie poziomu produkcji roślinnej, zwierzęcej i pozostałej oraz kosztów na podstawie modeli trendów: plonów, powierzchni, cen, wydajności jednostkowych zwierząt i pogłowania**
- **Korekta projekcji po 2004 roku z uwzględnieniem zmian instytucjonalnych**
- **Projekcja wyników rolnictwa w latach 2014 – 2020 na podstawie wyników w 2013 roku z uwzględnieniem planowanych zmian**

Zmiany w strukturze gospodarstw do 2004 i po 2004 roku

Struktura gospodarstw osób fizycznych (%) różniących się wielkością, efektywnością i rentownością kapitału własnego na poziomie rynkowym (średnie z lat 2005 ó 2007)

Grupy gospodarstw	Wielkość gospodarstw w ESU		średnio
	2 - 8	8 i więcej	
Przodujące	1,7	1,8	1,7
Potencjalnie rozwojowe	25,4	61,0	36,4
Problemowe i zagrożone	72,9	37,2	61,9

Źródło: Obliczenia własne na podstawie opracowania M. Zielińskiego i J. Sobierajewskiej wykonanych na podstawie danych Polskiego FADN

Zmiany struktury gospodarstw do 2004 i po 2004 roku

Zmiany produktywności kosztów zużycia pośredniego w polskim rolnictwie
w latach 1998 – 2010 (wg cen stałych z 2003 roku)

Wyszczególnienie	Kwoty w mln z€		Lata 1998- 2003=100
	1998-2002	2006-2010	
Produkcja razem	52852	59751	113,0
Zużycie po średnio	44685	35482	102,2
Relacja kwoty wartości produkcji do zużycia po średnio	152,4	168,4	110,5

Źródło: Obliczenia własne na podstawie opracowania J. Buks wykonanych na podstawie danych z rachunków ekonomicznych dla rolnictwa (RER)

Projekcja dochodów gospodarstw na 2013 rok

Warto produkcji, koszty zuycia po redniego i warto dodana brutto polskiego rolnictwa w latach 2008 – 2010 i projekcja na 2013 rok

Wyszczególnienie	Kwoty w mln z€		Lata 2008-2010=100
	rednie w 2008 - 2010	Projekcja na 2013 rok	
Rachunek w cenach bieżących:			
- Warto produkcji	72964	84515	115,8
- Zuycie po rednie	48936	56301	115,0
- Warto dodana	24028	28214	117,4
Rachunek w cenach stałych (2009r)			
- Warto produkcji	72964	78664	107,8
- Zuycie po rednie	48936	50180	102,5
- Warto dodana	28028	28484	118,5

ródło: Obliczenia własne na podstawie obliczeń wykonanych przez K. Jabłońskiego

Dochody w rolnictwie i sytuacja gospodarstw w latach 2014 - 2020

Zmiany wartości dodanej brutto, dochodów gospodarstw rolnych i dochodów osobistych rodzin rolniczych spowodowane zmienionymi i nowymi instytucjami w latach 2008 – 2020 w mln (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	rednioroczne dochody z lat 2008 - 2010	Projekcja Rok 2013	Wizja na 2020 rok, wersja	
			Pesymistyczna	Optymistyczna
Wartość produkcji w c. baz.	72964	84515	84515	113419
Zużycie po rednie	48936	56301	56301	75950
Wartość dodana brutto	24 028	28214	28214	37469
Podatki	1344	1645	1645	2208
Opłaty obcych czynn. prod.	5617	5200	4470	4470
Dopłaty z tyt. nowych inst.*	10651	12182	9606	10655
Dochody brutto gosp. roln.	27718	33551	31707	41446

* Obejmuje dopłaty nie związane z rodzajem prod., moratorium GMO i likwidacji kwot mlecznych
ródło: obliczenia własne na podstawie podanych danych i literatury przedmiotu

Dochody w rolnictwie i sytuacja gospodarstw w latach 2014 - 2020

Zmiany dochodów brutto gospodarstw rolnych i dochodów osobistych rodzin rolniczych spowodowane zmienionymi i nowymi instytucjami w latach 2008 – 2020 w mln (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	rednioroczne dochody z lat 2008 - 2010	Projekcja Rok 2013	Wizja na 2020 rok, wersja	
			Pesymistyczna	Optymistyczna
Dochody brutto gosp. roln.	27718	33551	31707	41446
Reforma ubezpiecz. em.-rent.	-	-	-	2437
Rozl. podatku doch.*. i ub. społecznego	-	-	11808	-
Dochody osobiste związane z gospodarstwem rolnym	27718	33551	19899	39009

* Przyjeto system obowiązków cyfrowych osoby fizyczne
 Źródło: obliczenia własne na podstawie podanych danych i literatury przedmiotu

Wnioski

- Wartość dodana brutto w latach 2011 – 2013 wzrosła w cenach bieżących o 17,4%, a w cenach stałych o 18,5% przy jednoczesnej poprawie produktywności zużycia po średniego o 1,7% rocznie
- Rozwój i wzrost rolnictwa będzie uzależniony od koniunktury gospodarczej na świecie. Założono dwa warianty rozwoju, pesymistyczny (trwały kryzys i stagnacja) i optymistyczny (poprawa koniunktury)
- W wariantcie pesymistycznym dochody 1318 tys. gospodarstw do 2 ESU (70% ogółu rolników) nie zmieni się i ci rolnicy nie będą w stanie opłacać składek emerytalnej - rentowej

Wnioski

- Wydatki osób prowadzących gospodarstwa z tytułu przewidywanych zmian wzrosną o 9,6 mld zł
- W tym samym wariantcie (stagnacja relacji cen produktów rolnych i środków produkcji) do 2020 nastąpi spadek liczby gospodarstw rozwojowych z 290 tys. do 74 tys., a ich udział w produkcji obniży się z 64 do 24%. Wystąpi spadek produkcji i konieczność importu. Dochody osobiste rolników w 2020 roku wyniosą 19899 mln zł i będą 40,7% niższe niż w 2013 roku.

Wnioski

- **W wariancie optymistycznym dochody osobiste rolników w 2020 roku wynios 40357 mln zł i b d wy sze od dochodów w 2013 roku o 16,2%.**

Dziękuj za uwag